

Haladó problémamegoldó szeminárium 1.
5. feladatsor – 2018. október 17.

0. Az öreg, magára hagyott műholdak a rendkívül ritka felső légkörben a közegellenállás miatt folyamatosan energiát veszítenek, és végül a sűrűbb légkörbe érve elégnek. Belátható, hogy az eredetileg körpályán keringő műholdak mindvégig közelítőleg körpályán mozognak, miközben pályasugaruk lassan csökken.

Mutassa meg, hogy a közegellenállás hatására a műhold sebessége folyamatosan nő! (Ezt a jelenséget nevezik *űrhajózási paradoxonnak*.)

Hogyan lehetséges ez? Milyen erő gyorsítja a műholdat?

+ Az **Eötvös-verseny** feladatai:

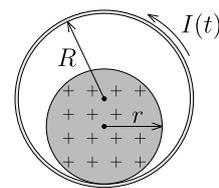
1. Egy zárt, hosszú, henger alakú, szobahőmérsékletű vízzel telt tartályban egy $V = 1 \text{ cm}^3$ térfogatú, normál nyomású légbuborék található. A tartályt egy úrállomáson, a súlytalanság állapotában óvatosan gyorsítva forgatni kezdjük a szimmetriatengelye körül, majd mikor a tartály eléri az $\omega = 300 \text{ s}^{-1}$ szögsebességet, azt állandó értéken tartjuk. Milyen alakot vesz fel ekkor a légbuborék? Adjuk meg a buborék jellemző méreteit! A víz felületi feszültsége $\alpha = 0,07 \text{ N/m}$.

2. Egy tartályban 1 mólnyi egyatomos gáz és 2 mólnyi kétatomos gáz keveréke található. A tartály fala az egyatomos gáz atomjait átengedi, de a kétatomos gáz molekuláit nem. Kezdetben a tartály a 20°C -os környezettel egyensúlyban van. A tartályban lévő gázkeveréket egy fűtőtest lassan 100°C -kal felmelegíti.

a) Mennyivel változik meg a tartályban lévő gáz belső energiája?

b) Mennyi hőt ad le a fűtőtest a gáznak? (A tartály melegedéséhez szükséges hőt és a tartály hővezetését hagyjuk figyelmen kívül!)

3. Egy rögzített, vízszintes tengelyű, légmagos, hosszú szolenoid keresztmetszete R sugarú kör. A tekercs belsejében egy (nem-mágneses) szigetelő anyagból készült, r sugarú tömör henger helyezkedik el. A szigetelő henger pozitívan töltött, egyenletes térfogati eloszlásban. A szolenoidba időben egyenletesen, gyorsan növekvő erősségű áramot vezetünk az *ábrán* látható körüljárás szerint.

Milyen irányban indul el a szigetelő henger? Hogyan függ a válasz az r/R aránytól? Mekkora r/R arány esetén marad a töltött henger nyugalomban?

A tapadási súrlódás elegendően nagy ahhoz, hogy a henger ne csússzon meg. A gördülési ellenállástól tekintsünk el!